

Fred Kistenkas

POPULETUM

foto Fred Kistenkas

Het rapport *Planten voor de Toekomst, Advies over de bescherming van autochtone genenbronnen en de beschikbaarheid van plantmateriaal voor bos en landschap* (LNV, 2021) van de Werkgroep Genenbronnen en Plantmateriaal is een mooi en ook voor leken zoals ik een alleszins lezenswaardig rapport over genenbanken, maar het deed mij even pijn om te lezen dat bij de bescherming van in situ genenbronnen gedacht kan worden aan het 'inrichten van een of twee toplocaties in elk van de elf oude provincies'. Huh? Elf provincies? Flevoland doet dus niet mee? En dat terwijl daar een fraai populetum in het Horsterwold ligt, waar ik altijd mee scoor bij mijn studenten bos- en natuurbeheer. Ze denken dat ik als jurist niks van bomen afweet, dus de eerste hoorcolleges is het meestal even invechten en een beetje indruk maken met natuurkennis. Ik vermeld arboreta, pineta en populeta altijd op mijn powerpoint als voorbeelden van een *field gene bank* (is 'veldgenenbank' een goed Nederlands woord?) naast de klassieke *seed banks*.

Wageningen staat vol met arboreta, dus dat woord kennen ze allemaal. Populetum moet ik daarentegen altijd even uitleggen:

een arboretum met populierensoorten dus en wij hebben er als Wageningen zelf eentje (her)aangeplant in de Flevopolder. Op grondgebied van Staatsbosbeheer. Veldgenenbanken zijn soms ook particulier bezit. Het rapport vraagt zich terecht af of we ze ook niet specifiek wettelijk moeten gaan beschermen. De reguliere bescherming van houtopstanden in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (Wnb) is immers niet genoeg om een bepaalde populier of genenmateriaal te beschermen, want dat hoofdstuk beschermt alleen maar het totale areaal bos. Naast deze kwantitatieve areaalbescherming zou wellicht hier ook een kwalitatieve bescherming het overwegen waard zijn, want arboreta en populeta heb je juist vanwege hun bijzondere en beschermingswaardige soorten.

Het rapport breekt zich het hoofd over de vraag welke wettelijke bescherming dan zou prevaleren, wanneer bijvoorbeeld beschermde autochtone bronpopulaties voorkomen in Natura 2000-gebied, en de Europese instandhoudingsdoelstelling botst met de wettelijke bescherming van de veldgenenbank. Dat lijkt me geen moeilijke vraag: Natura 2000 is Europees recht en het wettelijk beschermingsregime van de genenbank zou dan slechts van lager nationaal recht zijn. De habitattoets prevaleert dan, maar heeft natuurlijk wel de ADC-toets (alternatieven, dwingende redenen van groot openbaar belang en compensatie) als escape en rangeerterrein om tegelijkertijd ook de genenbronnen te beschermen. Genenmateriaal beschermen zal door de rechter al snel als een dwingende reden van groot openbaar belang worden gezien, schat ik zo in.

Terug naar het populetum in het grootste loofbos van Nederland, het Horsterwold. Dat is geen Natura 2000-gebied. Het is wel onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en dus geldt dan het nee, tenzij-regime van de voormalige EHS. Toch nog enige bescherming dus, maar niet lang meer want onder de komende Omgevingswet is juist dat beschermingsregime weer afgebroken. Ik zie die in het rapport gesignaleerde problemen van een extra wettelijk beschermingsregime voor veldgenenbanken niet zo. Ik zou zeggen: opnemen in die Omgevingswet. Die is toch zo integraal? En gelijk ook maar weer voor alle zekerheid dat nee, tenzij-regime terug voor het Natuurnetwerk.

fred.kistenkas@wur.nl

23 juni

Eerste kennisdag LIFE Resilias invasieve soorten
resilias.eu

29 juni

Symposium voedselbossen in Nederland, KNBV-commissie natuurlijke verjonging
knbv.nl

29 juni

Cursus: Ziekten, plagen en groeistoornissen in het bos
probos.nl

30 juni

Landschap Verbindt - Naar een nieuw groen ontwerp voor de leefomgeving cultureelerfgoed.nl

6 juli

Werkshuurbijeenkomst op snoeien voor hoogwaardige houtkwaliteit
vbne.nl

10 juli

Excursie voedselbos Ketelbroek
knbv.nl

6 en 20 september

Verdiepingstraining Positionering en Persoonlijk leiderschap
vbne.nl

23 september

Beheerdersdag
beheerdersdag.nl

23 september t/m 5 oktober

Bodemdierendagen 2022
nioo.knaw.nl

24 september

Europese Dag van de Paddenstoel, start publieksinventarisatie vliegzwam
mycologen.nl

30 september

FSC Friday
FSC.nl

12-14 oktober

Pro Silva najaarsexcursie Uitkapbos op rijke grond
knbv.nl